Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

“GLOBALLASHUV SHAROITIDA XORIJIY MODA TA’SIRI VA O‘ZBEK YOSHLARINING MILLIY KIYINISH MADANIYATI: IJTIMOIY-MADANIY TAHLIL”

Abduhalilova Madinabonu Abdumalik qizi
Namandan davlat universiteti 2-kurs talabasi
Email: madinabonuabduhalilova101@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.23950176

Annotatsiya: Mazkur maqolada globallashuv sharoitida xorijiy moda tendensiyalarining o‘zbek yoshlarining milliy kiyinish madaniyatiga ta’siri ijtimoiy-madaniy nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi va xalqaro madaniy aloqalarning jadallashuvi yoshlarning kiyinish uslubi, estetik qarashlari hamda shaxsiy o‘zligini namoyon etish shakllariga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Maqolada xorijiy moda yo‘nalishlarining ommalashuvi, milliy kiyimlarga bo‘lgan munosabatning o‘zgarishi, zamonaviylik va milliy qadriyatlar o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlar yoritiladi.
Kalit so‘zlar: globallashuv, xorijiy moda, o‘zbek yoshlari, milliy kiyinish madaniyati, milliy qadriyatlar, milliy o‘zlik, ijtimoiy-madaniy tahlil, zamonaviy kiyinish uslubi, madaniy meros, moda tendensiyalari.

Аннотация

Аннотация. В данной статье рассматривается влияние зарубежных модных тенденций на национальную культуру одежды узбекской молодёжи в условиях глобализации с социально-культурной точки зрения. В современном обществе развитие информационно-коммуникационных технологий, распространение социальных сетей и расширение международных культурных связей оказывают значительное воздействие на стиль одежды молодёжи, её эстетические предпочтения и способы выражения индивидуальности. В статье анализируются популяризация зарубежной моды, изменения отношения к национальной одежде, а также взаимодействие современных тенденций и традиционных ценностей. Особое внимание уделяется вопросам сохранения национальной культуры одежды, укрепления национального самосознания молодого поколения и гармоничного сочетания традиционных элементов с современными модными направлениями.
Ключевые слова: глобализация, зарубежная мода, узбекская молодёжь, национальная культура одежды, национальные ценности, национальная идентичность, социально-культурный анализ, современный стиль одежды, культурное наследие, модные тенденции.

Abstract: This article examines the influence of foreign fashion trends on the national clothing culture of Uzbek youth in the context of globalization from a sociocultural perspective. In contemporary society, the development of information and communication technologies, the widespread use of social media, and the expansion of international cultural relations significantly affect young people's clothing styles, aesthetic preferences, and ways of expressing their identities. The article explores the growing popularity of foreign fashion, changing attitudes towards traditional Uzbek clothing, and the interaction

between modern fashion trends and national values. Particular attention is paid to preserving national clothing culture, strengthening national identity among young people, and integrating traditional elements into contemporary fashion.

Keywords: globalization, foreign fashion, Uzbek youth, national clothing culture, national values, national identity, sociocultural analysis, contemporary clothing style, cultural heritage, fashion trends.

KIRISH

Globallashuv jarayonida dunyo xalqlari o‘rtasidagi madaniy aloqalar tobora kengayib, turmush tarzi, estetik qarashlar va kiyinish madaniyatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi xorijiy moda tendensiyalarining yoshlar orasida tez ommalashishiga sabab bo‘lmoqda. Bu jarayon o‘zbek yoshlarining kiyinish uslubi, dunyoqarashi va milliy qadriyatlarga bo‘lgan munosabatida ham namoyon bo‘lmoqda.

O‘zbek xalqining milliy kiyinish madaniyati ko‘p asrlik tarix, urf-odat va an’analar bilan chambarchas bog‘liq. Atlas, adras, do‘ppi, milliy liboslar va ularga xos bezaklar xalqimizning madaniy merosi hamda milliy o‘zligini ifodalaydi. Shu bilan birga, zamonaviy moda yo‘nalishlarining kirib kelishi yoshlar kiyinish madaniyatida yangi qarashlar va o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbligi xorijiy moda ta’siri sharoitida milliy kiyinish madaniyatini saqlash, yoshlar ongida milliy o‘zlikni mustahkamlash va zamonaviylik bilan an’analar o‘rtasidagi uyg‘unlikni ta’minlash zarurati bilan belgilanadi. Shu sababli globallashuvning o‘zbek yoshlarining kiyinish madaniyatiga ta’sirini ijtimoiy-madaniy jihatdan o‘rganish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

ASOSIY QISM

Globallashuv zamonaviy jamiyat hayotining barcha sohalariga, jumladan, moda va kiyinish madaniyatiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Bugungi kunda turli mamlakatlarda shakllangan moda yo‘nalishlari xalqaro axborot almashinuvi, internet tarmoqlari, reklama va ommaviy madaniyat vositasida keng tarqalmoqda. Ayniqsa, yoshlar xorijiy moda tendensiyalarini tez qabul qiluvchi ijtimoiy qatlam sifatida ajralib turadi. Ularning kiyinish uslubiga koreys, yevropa, turk va boshqa mamlakatlar modasining ta’siri kuchayib bormoqda. Ushbu jarayon yoshlarning tashqi ko‘rinishi bilan bir qatorda, ularning estetik qarashlari, shaxsiy didi va o‘zligini namoyon etish usullarida ham o‘z aksini topmoqda.

Xorijiy modaning ommalashuvida ijtimoiy tarmoqlar muhim o‘rin egallaydi. Instagram, TikTok, YouTube kabi platformalarda mashhur shaxslar, blogerlar va dizaynerlar tomonidan namoyish etiladigan kiyinish uslublari yoshlar orasida tez tarqaladi. Yoshlar ushbu platformalar orqali yangi kiyim modellari, ranglar uyg‘unligi, aksessuarlar va zamonaviy obrazlar bilan tanishadilar. Natijada kiyinish nafaqat kundalik ehtiyoj, balki shaxsiy imijni shakllantirish, ijtimoiy mavqeni ifodalash va muayyan guruhga mansublikni namoyon etish vositasiga ham aylanadi. Biroq xorijiy moda namunalariga haddan tashqari taqlid qilish ayrim hollarda milliy kiyinish an’analariga bo‘lgan qiziqishning pasayishiga olib kelishi mumkin.

O‘zbek xalqining milliy kiyinish madaniyati uzoq tarixiy taraqqiyot davomida shakllangan boy ma’naviy va moddiy meros hisoblanadi. Atlas va adras matolari, do‘ppi, chopon, milliy ko‘ylaklar hamda an’anaviy naqshlar xalqimizning estetik qarashlari, hududiy xususiyatlari va urf-odatlarini aks ettiradi. Milliy liboslarda ranglar uyg‘unligi, matolar sifati, naqshlarning mazmuni va bezaklarning o‘ziga xosligi

alohida ahamiyatga ega. Shu jihatdan milliy kiyimlar oddiy libos bo‘lish bilan cheklanmay, balki milliy o‘zlik va madaniy xotiraning muhim ifodasi sifatida namoyon bo‘ladi.

Hozirgi davrda o‘zbek yoshlarining kiyinish madaniyatida an’anaviy va zamonaviy uslublarning o‘zaro uyg‘unlashuvi kuzatilmoqda. Masalan, milliy matolardan foydalanib tikilgan zamonaviy ko‘ylaklar, kundalik kiyimlarga moslashtirilgan milliy naqshlar va zamonaviy bichimdagi atlas-adras liboslari yoshlar orasida qiziqish uyg‘otmoqda. Bunday yondashuv milliy an’analarni saqlash bilan birga, ularni zamonaviy talablar asosida rivojlantirish imkonini beradi. Demak, xorijiy moda ta’sirini faqat salbiy hodisa sifatida baholash to‘g‘ri emas. Aksincha, boshqa xalqlarning kiyinish tajribasini o‘rganish, yangi dizayn yechimlarini o‘zlashtirish va ularni milliy qadriyatlar bilan uyg‘unlashtirish orqali milliy moda sanoatini rivojlantirish mumkin.

Mazkur jarayonda yoshlarning milliy o‘zligini anglashi muhim ahamiyat kasb etadi. Milliy o‘zlik insonning o‘z xalqi tarixi, tili, urf-odatlari, qadriyatlari va madaniy merosiga bo‘lgan munosabati orqali shakllanadi. Kiyinish madaniyati esa ushbu o‘zlikning tashqi ifodalaridan biri hisoblanadi. Yoshlarning milliy liboslar tarixi, ularning ramziy mazmuni va jamiyat hayotidagi o‘rni haqida yetarli bilimga ega bo‘lishi milliy kiyimlarga nisbatan hurmatni oshiradi. Shu sababli ta’lim muassasalari, oila va jamoatchilik hamkorligida milliy qadriyatlarni targ‘ib qilish, milliy liboslar ko‘rgazmalarini tashkil etish hamda zamonaviy milliy dizayn namunalarini ommalashtirish muhimdir.

Kiyinish madaniyatiga ta’sir ko‘rsatuvchi yana bir omil iste’mol madaniyati hisoblanadi. Reklama va moda sanoati yoshlar orasida muayyan brendlar, kiyim modellari va tashqi ko‘rinish mezonlarini ommalashtiradi. Ayrim hollarda yoshlar kiyim tanlashda uning sifati, qulayligi va shaxsiy ehtiyojidan ko‘ra, ommabopligi yoki boshqalarning fikriga ko‘proq e’tibor qaratishi mumkin. Bunday vaziyatda kiyinish madaniyatini shakllantirish faqat tashqi ko‘rinish bilan bog‘liq masala emas, balki ongli iste’mol, iqtisodiy tejamkorlik va mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan ham chambarchas bog‘liqdir.

Ijtimoiy-madaniy nuqtayi nazardan, yoshlarning kiyinish uslubi jamiyatdagi o‘zgarishlar, avlodlar o‘rtasidagi munosabatlar va madaniy qadriyatlarning uzatilishi bilan uzviy aloqador. Katta avlod vakillari ko‘pincha milliy urf-odatlarga mos kiyinishni qadrlasa, yoshlar zamonaviylik, qulaylik va individuallikka ko‘proq e’tibor qaratishi mumkin. Bu farqlarni qarama-qarshilik sifatida emas, balki madaniyatning tabiiy rivojlanish jarayoni sifatida tushunish lozim. Muhimi, zamonaviy moda tanlovi milliy qadriyatlarni inkor etishga emas, balki ularni yangi shakllarda namoyon qilishga xizmat qilishi kerak.

Shunday qilib, globallashuv sharoitida o‘zbek yoshlarining kiyinish madaniyati an’analar va zamonaviy tendensiyalar o‘zaro ta’sirida rivojlanmoqda. Xorijiy moda yoshlarning estetik qarashlarini boyitishi va yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirishi mumkin, biroq milliy madaniy merosni saqlash ham dolzarb vazifa bo‘lib qoladi. Milliy kiyinish madaniyatini rivojlantirishning samarali yo‘li zamonaviy moda yangiliklarini milliy qadriyatlar bilan uyg‘unlashtirish, yoshlarning madaniy savodxonligini oshirish va ularda o‘z milliy merosiga nisbatan ongli munosabatni shakllantirishdan iborat.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, globallashuv sharoitida xorijiy moda tendensiyalari o‘zbek yoshlarining kiyinish madaniyati, estetik qarashlari va turmush tarziga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ushbu jarayon zamonaviy kiyinish uslublarining rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlar yaratishi bilan birga, milliy kiyinish an’analarini saqlash masalasini ham dolzarb etmoqda. Milliy liboslar xalqimizning tarixiy

xotirasi, madaniy merosi va o‘zligini ifodalovchi muhim qadriyat hisoblanadi. Shu bois xorijiy moda yangiliklarini milliy an’analar bilan uyg‘unlashtirish, yoshlarning milliy madaniyatga bo‘lgan qiziqishini oshirish va ularda ongli kiyinish madaniyatini shakllantirish zarur. Milliy va zamonaviy uslublarning o‘zaro uyg‘unligi o‘zbek kiyinish madaniyatining rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Giddens A. Sociology. – 6th ed. – Cambridge: Polity Press, 2009. – 1194 p.
2. Hall S., du Gay P. (eds.). Questions of Cultural Identity. – London: SAGE Publications, 1996. – 176 p.
3. Kawamura Y. Fashion-ology: An Introduction to Fashion Studies. – Oxford: Berg, 2005. – 128 p.
4. Lipovetsky G. The Empire of Fashion: Dressing Modern Democracy. – Princeton: Princeton University Press, 1994. – 328 p.
5. Simmel G. The Philosophy of Fashion. – New York: The American Journal of Sociology, 1957. – Vol. 62, No. 6. – P. 541–558.
6. Svendsen L. Fashion: A Philosophy. – London: Reaktion Books, 2006. – 192 p.